

Матішак Ю.І.

аспірантка

Одеський національний економічний університет (Україна)

ФОРМУВАННЯ КЛАСТЕРІВ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Сучасні умови господарювання, які характеризуються глобалізацією світової економіки, підсиленням міжнародної конкуренції, вимагають нових підходів до забезпечення розвитку вітчизняних молокопереробних підприємств. Вирішення даного завдання можливе на основі довгострокових гнучких форм кооперації та інтеграції виробництва молока та молочної продукції. Останнім часом зростає популярність такої моделі організації виробництва, у межах якої всі учасники об'єднуються у кластер з метою підвищення ефективності діяльності та успішного конкурування на міжнародному ринку.

Проведений аналіз стану та розвитку молокопереробних підприємств України дозволяє визначити чисельні проблеми, що стають на заваді їх ефективного розвитку. Але однією з основних залишається проблема забезпечення якісною сировиною, що особливо підсилюється у осінньо-зимовий період. Так, радіус перевезення сировини для молокопереробної промисловості не повинен сягати більше ніж 25-35 км, але для деяких підприємств він значно перевищує цю величину, в результаті чого якість молочної сировини значно знижується, а рентабельність виробництва падає. Тому, ми вважаємо, що одним із шляхів вирішення даної проблеми, має стати інтеграція на рівні «виробник – переробник молока», а також застосування передових технологій та інновацій в молочному секторі, що можливо завдяки кластеризації виробництва молока та молокопродуктів.

Термін «кластер» широко застосовується в різних галузях науки і з англійської „cluster” перекладається як скупчення, концентрація; пучок, гроно, куц; група (кучка). За визначенням М. Портера, кластер сприяє інтеграції взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих підприємств, організацій, установ за територіальною єдністю та спільною метою. Основна відмінність кластеру від існуючих інтеграційних формувань полягає в його структурі, куди входять поряд із підприємницькими виробничими одиницями, науковими та освітніми організаціями органи влади, які визначають пріоритетні напрями господарської політики [1].

О. Якушев зазначає, що «Україні, як державі що знаходиться у центрі Європи та перебуває у постійних економічних, політичних, та навіть соціальних кризах, необхідно вирішувати проблеми та знаходити шляхи виходу з активним використанням найефективнішого світового досвіду та за допомогою процесів кластеризації. Україні в державних програмах розвитку необхідно терміново розробляти та впроваджувати національний процес кластеризації з подальшою довгостроковою стратегією інноваційно-інвестиційного розвитку» [2].

На думку Т. В. Пуліної «...кластерна модель об'єднання підприємств харчової промисловості відноситься до організаційних інновацій, крім того, основною умовою існування і розвитку кластера є інноваційна орієнтованість» [3, с. 148].

Кластерне формування молочної промисловості повинно поєднувати, перш за все, постачальників молочної сировини та виробників молока. Важливою ланкою є також налагодження каналів збуту готової продукції та формування мережі покупців. До складу кластерного формування молочної промисловості, крім традиційних структурних складових, ми пропонуємо включити також органи державної влади. В складі цієї структури особливу увагу слід приділити функціям та ролі Державної ветеринарної та фітосанітарної служб України. Функції цих органів полягають у визначенні вимог до молокопереробних підприємств та господарств щодо утримання великої рогатої худоби, зберігання та транспортування сировини та готової продукції, вимогах до якості сировини, маркування та пакування кінцевої продукції тощо з урахуванням норм європейського законодавства [4, с.148].

Особлива увага також приділяється наявності наукових та освітніх закладів, що дозволять забезпечити формування висококваліфікованими трудовими ресурсами та вирішити проблеми підвищення продуктивності праці. [5, с.72].

Вважаємо, що створення такого об'єднання на базі вітчизняних молокопереробних підприємств дозволить вирішити значні проблеми їх функціонування та розвитку. Позитивними наслідками створення такого кластерного об'єднання є: можливість повного завантаження виробничих потужностей, незважаючи на сезонність виробництва; прискорення оновлення основних засобів; відкритий доступ до новітніх технологій та активізація інноваційної активності; налагоджені контакти з постачальниками та споживачами молочної продукції; створення нових робочих місць, що допоможе зняти соціальну напруженість в селах тощо.

Література:

1. Портер М. Е. Конкуренция / М. Е. Портер. – М.: Издательский дом “Вильямс”, 2005. – 608 с.
2. Якушев О. Світовий досвід розвитку кластерів: можливості адаптації в Україні [Електронний ресурс] / О. Якушев. – Режим доступу : <http://zbirecon.com/wp-content/uploads/2015/06/28.pdf>
3. Пуліна Т. В. Інформаційне забезпечення створення та розвитку кластерних об'єднань підприємств харчової промисловості / Т. В. Пуліна // Бізнес-Інформ. – 2013. – №5 – С. 145–152.
4. Череп А. В. Роль державних органів влади у формуванні кластерів та їх вплив на розвиток регіонів / А.В. Череп // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – 2010. – № 94. – С. 146-153.

5. Мазнев Г.Є. Методологічні засади створення та ефективного функціонування інноваційних технологічних кластерів / Г.Є. Мазнев // Економіка АПК. – 2015. – №1. – С. 70–77.